

บทที่ ๑

บทนำ

เหตุผลและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรอันประเสริฐยิ่งของชาติก็คือประชาชน ประชาชนที่มีคุณภาพย่อมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ประเทศประสบความสำเร็จในการดำเนินงานในบรรดาเป้าหมาย^๑ ด้วยเหตุนี้ทุกประเทศจึงพยายามปรับปรุงส่งเสริมให้ประชาชนของตนมีคุณภาพที่อำนวยความสะดวกพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ปัญหาใหญ่ที่บั่นทอนความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประการหนึ่งก็คือ ปัญหาสุขภาพของประชาชน ถ้าประชาชนมีสุขภาพไม่สมบูรณ์แข็งแรงย่อมมีผลเสียต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม^๒

เป็นที่ยอมรับว่าสุขภาพอนามัยเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้มีคุณภาพ วิทยากรเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์ ถ้าทารกได้รับการวางรากฐานเบื้องต้นที่ดีก็จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์แข็งแรง เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติสมดังสุภาษิต

มหาวิทยาลัยมหิดล, "กฎบัตรเพื่อพัฒนาการทางสุขภาพ," เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องบทบาทของมหาวิทยาลัยในกาวิจัย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ, ๒๕๒๓. (อัคราเนา)

^๒ สัมกรใจ พิศาล, "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความรูเรื่องการปฏิบัติตนของมารดาที่ได้รับคำแนะนำและไม่ได้รับคำแนะนำระหว่างตั้งครรภ์ ร.พ. ศิริราช," (วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๘), หน้า ๑.

ที่ว่า "การเริ่มต้นที่ดีหมายถึงความสำเร็จไปครึ่งหนึ่ง" (Well begun is half done)^๑

รากฐานการเจริญเติบโตของทารก มีจุดเริ่มต้นตั้งแตอยู่ในครรภ์มารดา ทารกที่เกิดมาจะมีสุขภาพดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพ และการบำรุงร่างกายของมารดา ในระยะตั้งครรภ์ ปกติการตั้งครรภ์ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงของร่างกายตามธรรมชาติมีใช้โรคภัยไข้เจ็บ แต่มีใ้ความหมายว่าการตั้งครรภ์จะดำเนินไปได้อย่างปลอดภัยตลอดระยะเวลาจนถึงกำหนดคลอด ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อมีการปฏิสนธิแล้ว ทารกจะต้องเจริญเติบโตอยู่ในครรภ์มารดา อีกเป็นเวลาประมาณ ๔๐ สัปดาห์ ในระยะนี้อาจมีอันตรายเกิดขึ้นได้มากทั้งกับตัวมารดาเอง และทารก เช่นตามารดาเป็นโรคติดต่อ กามโรค แล้วไม่ได้รับการรักษาทันที่ อาจทำให้ทารกตายในครรภ์มารดาได้ หรือเกิดมามีอวัยวะไม่สมบูรณ์ ทางด้านโภชนาการถ้ามารดาได้รับประทานอาหารที่มีแร่ธาตุครบถ้วนถูกส่วนถูกอนามัย จะมีผลต่อการสร้างกล้ามเนื้อ กระดูก และความเจริญเติบโตให้แกทารกที่อยู่ในครรภ์ แต่ตามารดาไม่ได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่า และเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย ทำงานหนักเกินไป ไม่ได้พักผ่อนเพียงพอ จะมีผลสะท้อนไปถึงทารกในครรภ์ และอาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น การคลอดก่อนกำหนด เกิดโรคภัย หรือ การแท้ง

สไมลี (Smily) ไอเรส (Byres) และ โรเบิร์ตส์ (Roberts) ได้ทำการสำรวจสุขภาพของแม่และเด็กในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ พบว่ามารดาที่ไปรับการฝากครรภ์และรับการตรวจครรภ์อย่างสม่ำเสมอ จะมีส่วนช่วยลดอัตราการตายของทารก และจะมีอัตราของทารกที่มีสุขภาพดีสูง โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ และการศึกษาของมารดา^๒

^๑ เนตรทราย รุ่งเรืองธรรม, "การศึกษาชีวิตอบรมเลี้ยงดูเด็กทารกของมารดาไทยในตำบลศิริราช และตำบลบางช้างตลอด อำเภอบางกอกน้อย กรุงเทพฯ," (กรุงเทพฯ:ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๑), หน้า ๒.

^๒ ล่าควน ภาวครานนท์ และคณะ, "การศึกษาและวิจัยเรื่องเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๑๖," รายงานวิจัยของโครงการสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒๕๑๖.

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ จากการศึกษาและวิจัย เรื่องเด็กเล็กของ ลำควน ภักธรานนท์ ซึ่งทำการศึกษาในตัวเมืองชนบทพบว่า หญิงมีครรภ์ในประเทศไทยส่วนมากการดูแลสุขภาพทางทันตกรรมไม่ดี และร้อยละ ๔๓ ของมารดา ไม่เคยฝากครรภ์ หรือตรวจร่างกายขณะตั้งครรภ์เลย มีเพียงร้อยละ ๑๘.๓ ที่ไปรับการตรวจหลังคลอด สำหรับผู้ที่ไม่ไปรับการตรวจหลังคลอดร้อยละ ๘๓.๔ ได้เหตุผลว่าไม่มีความจำเป็นแต่อย่างใด

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การอนามัยโลก ซึ่งมีเป้าหมายขององค์การว่า "Health For All by the Year 2000" และเป็นที่ยอมรับว่าการสาธารณสุขมูลฐาน (Primary Health Care) เป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานตามหลักการดังกล่าวบรรลุเป้าหมาย และองค์ประกอบสำคัญของหลักการสาธารณสุขมูลฐาน อย่างหนึ่งก็คือมารดาทารกส่งเคราะห์และการวางแผนครอบครัว ในขณะที่การดำเนินงานด้านบริการวางแผนครอบครัวของกระทรวงสาธารณสุขกำลังประสบความสำเร็จทั้งในเมืองและชนบท (อัตราเพิ่มของประชากรลดลงร้อยละ ๓.๐ ในปี ๒๕๑๕ และร้อยละ ๒.๑ ในปี ๒๕๒๐) ปรากฏว่างานด้านบริการอนามัยแม่และเด็กยังล่าช้ามาก อัตราการตายของแม่และเด็กยังอยู่ในระดับสูงกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศในภูมิภาคเอเชียบางประเทศ (จากสถิติ พ.ศ. ๒๕๒๑ จำนวนแม่ตาย ๑,๓๐๔ ราย จำนวนเด็กตาย ๒๘,๒๑๑ ราย)^๒

จากผลการศึกษาและวิจัยทั้งหมดพอสรุปได้ว่า งานด้านอนามัยแม่และเด็กยังไม่ประสบผลสำเร็จ วิธีการปฏิบัติของมารดาในระยะตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้องทั้งนี้เพราะขาดความรู้ความเข้าใจ และแนวทางในการปฏิบัติ การป้องกันมารดาและบุตรจากอันตรายต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้มีความสุขทางอารมณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ตลอดจนระยะตั้งครรภ์ การมาฝากครรภ์ และรับคำแนะนำในเรื่องการปฏิบัติตามระหว่างตั้งครรภ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

มหาวิทยาลัยมหิดล, "ปัญหาสาธารณสุข," เอกสารสัมมนาเรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยในการวิจัย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ ๒๕๒๓. (อัคราเนาว)

^๒ เรื่องเดียวกัน

ภาควิชาการพยาบาลสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ได้ตระหนักถึงความจำเป็นดังกล่าว จึงได้จัดโครงการแนะนำหญิงมีครรภ์ (Mother Craft)
ขึ้นโดยจัดให้มีการสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนระหว่างการตั้งครรภ์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ^๑

๑. เพื่อให้นักศึกษาสามารถวางแผนให้คำแนะนำหญิงมีครรภ์ได้อย่างเหมาะสมกับ
สถานภาพและพื้นฐานความรู้ของหญิงมีครรภ์
๒. เพื่อให้หญิงมีครรภ์สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมทำให้การตั้งครรภ์
ดำเนินไปอย่างปลอดภัยจนกระทั่งครบกำหนดคลอด และคลายความวิตกกังวลและ
ความหวาดกลัวต่อการตั้งครรภ์
๓. เพื่อให้ศึกษามีทักษะในการให้คำแนะนำหญิงตั้งครรภ์ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล
ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการสอนในรูปแบบสื่อ
สารโดยใช้สื่อบุคคลบรรยายประกอบภาพพลิก สามารถเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่อง
การปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์หรือไม่ รูปแบบการสื่อสารโดยใช้สื่อบุคคลนี้ เป็นสื่อที่เหมาะสมใน
การเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติอื่นจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพียงใด ประ
สิทธิภาพของโครงการนี้ การสื่อสารเขามามีบทบาทในด้านการสอนเพียงใด เป็นไปตามความ
หมายของ โรเจอร์ (Rogers)^๒ ที่ว่า "การสื่อสาร คือกระบวนการสื่อความคิดหรือชาว
สารไปยังผู้รับสารควยเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางประการของผู้ "รับสาร" คือ

๑. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้รับสาร (Change in reciever's
knowledge)

^๑สมน สุเคราะห์, "การให้คำแนะนำหญิงมีครรภ์," หลักสูตรการสอน ภาควิชา
การพยาบาล สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.๒๕๒๘
(อัคราเนา)

^๒E.M. Rogers, Communication Strategies for Family Planning
(New York: The Free Press, 1973), p.43.

๒. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสาร (Change in reciever's attitude)

๓. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกานการกระทำหรือการแสดงออก (Change in reciever's behavior)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมุ่งศึกษาว่า ปัจจัยทางประชากรอันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระดับเศรษฐกิจ จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ และระดับความวิตกกังวล มีความสัมพันธ์ ต่อการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์หรือไม่เพียงใด เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยรวมที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลของการเพิ่มความรู้ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องดังกล่าวอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อทราบประสิทธิผลของการใช้สื่อบุคคลบรรยายประกอบภาพพลิกต่อการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์

๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้และทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ กับปัจจัยทางประชากร ได้แก่

ก. อายุ

ข. ระดับการศึกษา

ค. ระดับเศรษฐกิจ

ง. จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์

จ. ระดับความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์

๓. เพื่อศึกษาระดับความรู้และทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ โดยวิธีการใช้สื่อบุคคลบรรยายประกอบภาพพลิก ระหว่างก่อนการให้ความรู้และหลังการให้ความรู้

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิภาพของการใช้สื่อบุคคล (Personal Media) บรรยายประกอบภาพพลิก ในการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ ของหญิงมีครรภ์ที่มาฝากครรภ์ที่แผนกสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช
๒. ประชากรเป้าหมายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้เลือกศึกษาเฉพาะหญิงมีครรภ์ ที่มาฝากครรภ์ ที่แผนกสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช โดยไม่จำกัดอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับเศรษฐกิจ และจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ จำนวน ๑๒๐ คน
๓. การเก็บข้อมูลกระทำโดยใช้การสัมภาษณ์แบบสอบถาม ในวันที่ ๒๖ - ๓๐ เมษายน และวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๕

ปัญหาวิจัย

๑. การใช้สื่อบุคคลบรรยายประกอบภาพพลิก ทำให้เกิดการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ หรือไม่
๒. หญิงมีครรภ์ที่มีอายุต่างกัน จะมีการเพิ่มความรู้ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ต่างกันหรือไม่
๓. หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ต่างกันหรือไม่
๔. หญิงมีครรภ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่างกัน จะมีการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ต่างกันหรือไม่
๕. หญิงมีครรภ์ที่มีจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ต่างกัน จะมีการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ต่างกันหรือไม่
๖. หญิงมีครรภ์ที่มีระดับความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ต่างกัน จะมีการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

๑. การใช้สื่อบุคคลบรรยายประกอบภาพพลิก ก่อให้เกิดการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์
๒. หญิงมีครรภ์ที่มีอายุมากจะมีความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นมากกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีอายุน้อย
๓. หญิงมีครรภ์ที่มีอายุมากจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์มากกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีอายุน้อย
๔. หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นมากกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาต่ำ
๕. หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาสูงจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์มากกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาต่ำ
๖. หญิงมีครรภ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูง จะมีความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์เพิ่มขึ้น มากกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ
๗. หญิงมีครรภ์ที่มีระดับเศรษฐกิจสูง จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์มากกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ
๘. หญิงครรภ์แรกจะมีความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นน้อยกว่าหญิงครรภ์หลัง
๙. หญิงครรภ์แรกจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์น้อยกว่าหญิงครรภ์หลัง
๑๐. หญิงมีครรภ์ที่มีระดับความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์สูงจะมีความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นน้อยกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับความวิตกกังวลต่ำ
๑๑. หญิงมีครรภ์ที่มีระดับความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์สูงจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ น้อยกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับความวิตกกังวลต่ำ

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มหญิงมีครรภ์ที่ฝากครรภ์ที่แผนกสูติศาสตร์ นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราชเท่านั้น ยังไม่อาจนำไปสรุปได้ว่าเป็นผลของความคิดเห็นของหญิงมีครรภ์ทั่วประเทศแต่ก็อาจนำเอาผลการวิจัยนี้ไปประกอบการพิจารณาวางแผนการอนามัยแม่และเด็ก และปรับปรุงวิธีการสาธารณสุขมูลฐาน อันเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสาธารณสุขของชาติ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑. ทำให้ทราบประสิทธิผลของการให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ โดยใช้สื่อบุคคล (Interpersonal Media) บรรยายประกอบภาพพลิก ในการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องตั้งครรภ์
๒. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรอันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระดับเศรษฐกิจ จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ และระดับความวิตกกังวล กับการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์
๓. ทำให้ทราบถึงปัจจัยรวมระหว่างรูปแบบของการสื่อสาร และคุณสมบัติทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างในการอำนวยความสะดวกให้เกิดประสิทธิผลของการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ เพื่อใช้วิเคราะห์หาแนวทางในการปรับปรุงกลยุทธ์ของการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดประโยชน์ในแง่มุมอื่นมากยิ่งขึ้น
๔. ผลของการวิจัยนี้อาจเป็นประโยชน์แก่งานที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนกสูติศาสตร์ นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช งานอนามัยแม่และเด็ก และการวางแผนครอบครัว งานสาธารณสุขมูลฐาน กระทรวงสาธารณสุข ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการให้บริการด้านอนามัยมารดาและทารกส่งเคราะห์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการปรับปรุงสาธารณสุขมูลฐาน อันเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานของชาติ
๕. การวิจัยนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจเรื่องนี้ และเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อพัฒนาประเทศในแง่มุมอื่น ๆ

นิยามศัพท์

ประสิทธิผล หมายถึงผลของความแตกต่างในคะแนนหมวดความรู้และทัศนคติ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนให้ความรู้และหลังให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์

การให้ความรู้ หมายถึงการสอนโดยใช้สื่อบุคคล (Personal Media) บรรยายประกอบภาพพลิก

สื่อบุคคล (Personal Media) หมายถึงบุคคลทำหน้าที่ให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ ได้แก่ นักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นผู้ผ่านการอบรมในการให้คำแนะนำเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์

ภาพพลิก (Flip Chart) หมายถึงสื่อประกอบการสอน เป็นภาพวาดขนาด ๒๐" x ๓๐" เกี่ยวกับเนื้อหาของการให้คำแนะนำเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์

การปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ หมายถึง หลักสูตรการสอนที่จำเป็นต่อการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ เพื่อให้หญิงมีครรภ์สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์และการปฏิสนธิของทารก ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเพื่อให้การตั้งครรภ์ดำเนินไปอย่างปลอดภัยจนกระทั่งครบกำหนดคลอด และความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและการวางแผนครอบครัว

หญิงมีครรภ์ หมายถึง หญิงมีครรภ์ที่ฝากครรภ์ แผนกสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลกิริราช โดยไม่จำกัด อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับเศรษฐกิจ และจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์

ปัจจัยทางประชากร หมายถึง สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และคุณสมบัติของหญิงมีครรภ์ ในด้าน

- ก. ระดับการศึกษา หมายถึงระดับการศึกษาสูงสุดของหญิงมีครรภ์
- ข. ระดับเศรษฐกิจ หมายถึง ระดับรายได้เป็นจำนวนเงินต่อเดือนของครอบครัว
- ค. จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ หมายถึงลำดับครรภ์ บุตรคนแรก หรือบุตรคนหลัง
- ง. ระดับความวิตกกังวล หมายถึง ระดับคะแนนในส่วนประเมินความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์

การมีความรู้เพิ่มขึ้น หมายถึงคะแนนในหมวดความรู้เรื่องการปฏิบัติคน
ระหว่างตั้งครรภ์ที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการให้
ความรู้ โดยการใช้สื่อบุคคลบรรยายประกอบภาพพลิก

ทัศนคติ หมายถึง ผลรวมของความเชื่อ หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติคนระหว่างตั้งครรภ์

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หมายถึง คะแนนในหมวดทัศนคติเรื่องการปฏิบัติ
คนระหว่างตั้งครรภ์ ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบก่อนและ
หลังการให้ความรู้โดยใช้สื่อบุคคลบรรยายประกอบภาพพลิก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย